

Han illustrerer hvorledes gårnavne kan tjene som kilder angående befolkningstilvækst og bevægelser i bosætning. I afhandlingen *Det gamle gårds- og grannesamfundet i Norge* giver Holmsen en interessant tolkning af, hvorledes gården og »grannelaget« har haft funktioner som vi kender fra et moderne samfunds institutioner. Han understreger her gårdens rolle som samfundsenshed i ældre tid, idet gården ikke blot var et familiesamfund, men oftest også et »arbejdssamfund« og et »hussamfund«; og hver gård havde sine skikke, love og vedtægter, skrevne eller uskrevne – kort sagt sin samfundsorganisation.

Den lokale historie ligger Andreas Holmsen stærkt på sinde, og han fremhæver ved flere lejligheder, hvor vigtigt det er at tage vare på de minder, som stadig findes i de norske bygdelag, og at nedtegne viden, som gamle mennesker er i besiddelse af. Netop for Norges vedkommende kan oplysninger om skik og brug blot nogle få generationer tilbage i ganske høj grad benyttes retrospektivt i forskningen, fordi udviklingen i dette land – i modsætning til mange lande i Vest- og Mellemeuropa – præges af en udtalt kontinuitet. I sin afhandling *Problemer i norsk jordeiendoms historie* sammenligner Holmsen Norge med det øvrige Europa og peger på flere agrarhistoriske områder, hvor en komparativ forskning kunne blive af stor værdi. Således vil det norske kildemateriale kunne bidrage til at klargøre visse almene foreteelser i europæiske befolknings- og jordbrugsforhold i senmiddelalderen. Netop ved en sammenligning af Norge med Europa i øvrigt træder gårdens store betydning for norsk historie frem, både hvad angår landets økonomiske og sociale udvikling. Som resultat af sine vidt-forgrenede specialstudier drager Andreas Holmsen så de store linier i Norges historie, idet han betoner gårdsamfundets betydelige indflydelse også på den politiske udvikling. Gården var den fundamentale samfundsenshed i Norge, først og fremmest for bygden, men set i en større sammenhæng også for riget.

ÓLAFIA EINARSDÓTTIR

OLDTID OG MIDDELALDER

ANDRÉ LEROI-GOURHAN, GÉRARD BAILLOUD, JEAN CHAVAILLON, ANNETTE LAMING-EMPERAIRE: *La Préhistoire*. »Nouvelle Clio«, *L'Histoire et ses problèmes*, No. 1. Paris, Presses Universitaires de France, 1966. 366 s. III. 22 F.

Med det foreliggende arbejde har de fire forfattere tilstræbt at skrive en kortfattet verdensforhistorie, et mål som kan forekomme dristigt i betragtning af den arkæologiske forsknings nuværende stade, men som samtidig rummer tillokkende muligheder for en belysning af problemerne omkring de målsætninger, forskningen i dag arbejder efter. Bogen er opdelt i tre afsnit, et første omfattende dokumentationen af det behandlede materiale, et andet omfattende synthesedannelserne og et tredje, som redegør for aktuelle forskningsproblemer.

Bogens første kapitler tilstræber en oversigt over de kronologiske systemer inden for centrale forskningsområder i hver af de fem verdensdele, hovedsagelig baseret på stratigrafiske iagttagelser i byhøje og hulebeboelser. Oversigt-

ten er ledsaget af en lang men noget tilfældigt udvalgt litteraturliste. Disponeringen af materialet såvel som talrige unøjagtigheder i teksten antyder allerede her forfatterne meget begrænsede målsætninger, ligesom den valgte metode giver fremstillingen et uegalt præg. Kun stenalderens samfund opfattes i egentlig forstand som forhistoriske, selv om litterære kilder også mangler for størsteparten af de kendte bronzealderens samfund uden for den nære Orient. Endvidere er stratigrafiske iagttagelser kun i et vist omfang egnede som udgangspunkt for en beskrivelse af udviklingen inden for disse i erhvervsøkonomisk henseende meget forskelligartede kulturer. Her synes forfatterne i for høj grad bundet af traditionelle forskningsmetoder inden for studiet af palæolitisk tid.

Den omtalte skævhed i fremstillingen kommer endnu tydeligere til udtryk i de efterfølgende afsnit. Forsøgene på sammenfattende betragtninger af de vidt forskellige kulturformer, man finder i palæolitisk, mesolitisk og neolitisk tid, er gennemført med en stærk betoning af franske undersøgelsesresultater, hvis repræsentativitet ofte kan være diskutabel, og skildringen af udforskningen af de neolitiske agerbrugssamfund, som i Frankrig endnu kun er på et begyndelsesstade, bliver i overensstemmelse hermed meget mangelfuld. Et så centralt forskningsområde som de nærorientalske, neolitiske kulturer må således nøjes med en omtale på kun 5 sider, medens gennemgangen af det nordeuropæiske neolitikum afsluttes på 2 sider.

I bogens sidste afsnit gives en oversigt over de målsætninger og metoder, på hvilke de foregående kapitler er baseret. Forfatterne begreb om omfanget af det arkæologiske kildemateriale afslører sig her som meget begrænset. Kun stenredskaber behandles indgående, medens andre kildetyper kun får nødtørftig eller ingen omtale. Indledningen rummer en række tilløb til et morfologisk beskrivelsessystem for oldsager, der dog kun er en stærkt sammentrængt udgave af de værdifulde forsøgsresultater, der i de senere år er opnået under det franske »Centre d'Analyse documentaire pour l'Archéologie«. Derefter følger en omtale af etableringen af kronologisystemer, begrænset til fransk palæolitikum og ledsaget af en omfattende redegørelse for fransk arkæologisk udvikling. Arkæologiske studier uden for Frankrig synes kun i ringe grad forfatterne bekendt. Afsnittet afsluttes med en række spredte betragtninger over etnologiske problemer, igen hovedsagelig i forbindelse med studiet af palæolitisk tid. Netop denne sidste del af bogen er afslørende for forfatterne holdning til studiet af forhistorien. Her behandles en problematik, som i det store hele er den samme som dengang begavede amatører i slutningen af forrige århundrede grundlagde det arkæologiske studium i Frankrig. Det synes kun at være stenalderens jæger- og fiskersamfund, der er genstand for interesse, og synspunkterne er fremsat uden større hensyntagen til de undersøgelsesresultater, europæisk arkæologi igennem de sidste årtier har opnået. Som helhed kan bogen kun understrege indtrykket af, at store dele af fransk arkæologi i dag befinder sig i en beklagelig isolation.

JØRGEN JENSEN